

M. I.

LIETUVIŲ

№ 8.

KAINA:

Metams 4 rb., pusme-
čiui 2 rb. 10 kap., 3
mėnesiams 1 rb. 10 kp.
1 mėnesiui 35 kap.

Skyrium numeris 5 kop.

BALSAS.

Spalių 4 d. 1915 m.

ELBIMAI:

1ė (4 skiltys)
60 kap.,
kap.
ems:

Redakcijos ir Administracijos adresas: PETRAPILIS, Baskov per. № 29, b. 10. (Znamenskios g. kampas). Tel

Redakcijos sekretorius L. Noreika priima kasdien, be sekmadienių, nuo 12—2 val. dieną.

Pabėgėlių rašomasis ir žinių teikiamasis Biuras

prie Centralinio Lietuvių Komiteto dėl karo nukentėjusiems šelpti
pradėjo darbuoties nuo rugp. 25 d.

Biuras rašo visus lietuvių, išsiblaškiusius po Rusiją, renka žinias apie jų padėjimą, padeda susisiekti kitiems giminiams, pažįstamiems ir kaimynams; teikia visokių pabėgėliams reikalingų žinių ir duoda žodžių ir raštu teisės ir kitokių patarimų.

Biuro adresas: Petrograd, Baskov per. 29, b. 10; tel. 652—02.

Tramvajai vaikščioja šie: №№ 4, 6, 16, 17.

Biuro vedėjas advok. Kazys Šalkauskis.

Petrapolis, spalio 4 d.

Visi esame daug girdėję apie pabėgėlių vargus, daugumas esame patys juos matę. Ką čia besakyti — girdėję, matę — didelė lietuvių dauguma dabar yra pabėgėliai. Rašo apie juos laikraščiai, žurnalai, Lietuvių Balse. Ir tiesa, yra apie ką ir kas rašyti. Juk jeigu paprastu metu, ne karo, pamatytume žmogų tiek nustojusį, tiek nelaimių patyrusį, kaip dabar mažne visi yra, tikriausia sakytume, kad tas žmogus yra, tur būti, pats nelaimingasis visame pasaulyje. Tik pažiūrėkim, kas tas yra pabėgėlis. Buvo ūkininkas, amatninkas mieste ar miestelyje, krautuvninkas. Turėjo ūkį, savo namus, savo padargus, savo amato įrankius, savo gyvulius. Jeigu žmogui gyvulis padvėsė, apvogė, ugnelė aplankė, sakom, kad ji didelė nelaimė ištikusi. Dabar jis neteko visko. Dažnai šaltyje, darganoje neturi kuo beapsidengti, alkdamas neturi duonos kėsnio. Dar to negana. Karo audroje suskūdo šeimos, draugai, pažįstami: tėvai, nebežino, kame jų vaikai, vaikai, — kame tėvai, vyras, nebežino, kame jo žmona, žmona, — kame vyras, broliai, — kame sesers. Sakoma: saugok Dievuli nuo šokių ar tokios nelaimės, bet užvis juo — duok, kad visi gyvi ir sveiki butume. O ką dabar lengviau gali, be kitų nelaimių, dar ir liga prispausti, ir mirtis aplankyti, jeigu ne pabėgėli. Dabar karas daug atbukino mums jausmus. Nebesame tiek jautrus nelaimėi. Bet vis dėlto, kas galėdami, šelpia nelaiminguosius. Šelpia atskiri žmonės, šelpia visuomenės organizacijos, šelpia ir valstybė. Tad šiaip ar taip, kad ir sunkus yra pabėgėlio gyvenimas, vis dėlto yra bent ta paguoda, kad yra dar kas jais rūpina. Neteks atskiriems žmonėms, neteks visuomenei lėšų, liks dar valstybė, kuri vis išgalės ir pati šelpti, ir organizacijoms padėti.

Bet kaip yra tiems, kurie negalėjo išbėgti, kurie pasiliko vokiečių užimtosiose vietose, kurie pasiliko Lietuvoje? Ar jie gauna iš kur pašalpos? Pasilikusios organizacijos ar turi lėšų, ar gali iš kur jų gauti. Visa to mes nežinome. O juk pasilikusiųjų vargas ir reikalas dažnai gal būti ne kiek mažesnis, negu pabėgusiųjų.

Lietuvių Draugijos Komitetui nukentėjusiems dėl karo šelpti senai rūpi tas dalykas. Rūpi kaip nors užmegzti ryšius, kad galima būtų susižinoti su pasilikusiais Lietuvoje ir, reikalui esant, duoti jiems pagalbos. Tiesiai mums susižinoti su Lietuva labai sunku. Todel Lietuvių Balse jau buvo rašyta, kad vokiečių užimtają Lietuvą pasirūpintų Amerikos lietuviai, buvo nurodyta net būdų, kaip tat padaryti. Ir tiesa. Dabar amerikiečiams atėjo ta valanda, kada jie gali daugiausia padaryti, daugiausia parodyti, kad jie gerai supranta tėvynės sunų poreikį.

Dėlto Centralinis Lietuvių Komitetas nesitenkina vienu atsišaukimu amerikiečiams. Komiteto pirmininkas pranešė D. K. Tatjanos Komiteto pirmininkui, kad jis yra sumanęs organizuoti pašalpą pasilikusiems Lietuvoje ir kad tuo tikslu ruošiasi važiuoti į Švediją ir Stokholmą. D. K. Tatjanos Komiteto pirmininkas senatorius Neudharts karštai pritarė tam sumanymui ir pažadėjo, jog D. K. Tatjanos Komitetas duosiąs tam reikalui ir lėšų, jeigu tik pavyktų tas darbas organizuoti. Girdi, Lietuvių Komitetas pagavęs jo mintį.

Tokį pritarimą išgirdęs M. Yčas ėmė rūpintis gauti leidimą važiuoti į užsienį. Vyriausybė, į kurią teko kreiptis kelionės reikalais, taip pat pasirodė sumanymui prijaunanti. Leidimas buvo gautas greitai. Užsienį reikalų ministerija įdavė net tam tikrą laišką į Rusijos pasiuntinį Švedijoje Nielidovą. Tokiu būdu Centralinio Lietuvių Komiteto pirmininkas M. Yčas ir jo sekretorius St. Šilingas rugsėjo 30 d. rytą išvažiavo į Stokholmą.

Stockholme laukiama atvažiuojant Paryžiaus Lietuvių Informacijos Biuro vedėjo J. Gabrio; laukiama taip pat lietuvių atstovų iš Amerikos ir Anglijos. Ten bus tarybos, kurios turės išrasti būdą, kaip geriau susižinoti su vokiečių užimtają Lietuvą ir kaip organizuoti ten nuo karo nukentėjusiems pagalbą. Be to, Lietuvių Centralinio Komiteto atstovams rūpės surasti keliuos, kad Centralinis Komitetas galėtų tiesiai susižinoti su lietuvių organizacijomis Lietuvoje.

Šis Lietuvių Centralinio Komiteto atstovų žygis yra labai didelės svarbos. Jis turės nepalikti be vaisių. Tu-

rės susidaryti tam tikra organizacija, įstaiga, kuri galėtų tarpininkauti tarp mūsų, išsikelusiųjų į Rusiją, ir pasilikusiųjų Lietuvoje pašalpos reikaluose.

Sudarius tokia tarpininkaujamąją įstaigą, reikia pasirūpinti, kad ji nepaliktų nuošaliai, kad tikrai galėtų tarnauti tam tikslui ir tam reikalui, kuriam ji bus sudaryta. Reikia ypač, kad Amerikos lietuviai žinotų apie ją ir remtų ją, kiek bus galima. Daugiau pasakysim: reikia, kad Amerikos, Anglijos ir kitų kraštų lietuviai ne tik remtų, bet ir patys kuouoliausiai dalyvautų Lietuvos šelpimo organizacijos darbe.

Rygos Lietuvių Komitetas karo aukoms šelpti.

Nuo pat karo pradžios Rygos lietuviai labai sujudę rūpintis karo aukomis, visų pirma į karą pašauktųjų šeimynomis. Truputį sutrukdė darbą visokie kvietėjai, kaip antai: Centralinis Lietuvių Komitetas, Slavų Komitetas ir kiti, nebežinome, kad lietuviai dėtus išimtinai su jais. Nors kaip kurie lietuviai ir prisidėjo prie jų, bet vis dėlto, ne dviem mėnesiam nepraslinkus nuo kovo pradžios, Rygos lietuvių draugijos, vyresnybės leidus, 1914 m. rugsėjo 17 d. sušaukė steigiamąjį susirinkimą — Rygos Lietuvių Komiteto karan pašauktųjų šeimynoms šelpti. Tas pats Komitetas vėliau, būtent 1915 m. balandžio 19 d., gavo vyresnybės leidimą apskritai karo aukas šelpti (vadinasi, ne vien karan pašauktųjų šeimynas, bet ir pabėgėlius šelpti).

Visų pirma Lietuvių Komitetas, išspauzdinęs tam tikras knygučes ir pasitelkęs Rygos lietuvių visuomenę, pradėjo savo darbą pinigų ir drabužių rinkliava. Netrukus paskyrė per mėnesį 2 dieni išdavinėti pašalpos ju reikalingoms karan pašauktųjų šeimynoms, nuo 1 iki 3 rub. mėnesiui. Komiteto nariai, o ypač igaliojiniai lietuviai studentai, lankėsi kontroliuodami pas reikalaujančius pašalpos. Komitetas taip pat lankė ir rūpinosi sužeistaisiais lietuviais kareiviais, gulintiais vietos ligoninėse.

Rygos Lietuvių Komitetas dalyvavo tam kartui susidariusiame jungtiniame komitete, kuriame buvo visų Rygos šelpimo komitetų atstovų. Šis jungtinis Komitetas vardu „Ryga — Kareiviams ir Lenkijai“ buvo sudarytas rinkti aukoms pinigais ir drabužiais 1914 m. lapkričio 14, 15 ir 16 d. Lietuviams pasiūlius sumanytą dalį surinkusių pinigų pasiūsti ir Vilniaus Centr. Komitetui, iš lenkų atstovų pusės pasirodė nemalonus apsiereikšimas, bet apie tai tuo tarpu nekalbėsime. Per visas tas tris dienas nuo Lietuvių Komiteto rinkliavoje dalyvavo kelios mūsų inteligentės ponios rajonų priveizdėtojomis ir apie 100 abiejų lyčių lietuvių rinkėjų.

Lig 1914 m. pabaigos Lietuvių Komiteto jau buvo surinkta savo kason 1239 rub. Pašalpos buvo išduota 430 šeimynų arti 900 rublių.

Po Naujų Metų pašalpos reikavę skaičius vis didėjo, ir Komitetas riai rūpinosi kokuo nors būdu gauti daugiau lėšų. Šių 1915 m. sausio 29 d. dalyvaujant 7 vietos lietuvių draugijoms, buvo sutaisytas Latvių Teatre mūsų Komiteto naudai didelis lietuvių patriotinis vakaras. Suvaizdinta 4 veiksmų tragedija „Keistutis“; dainavo „Kanklių“ draugijos choras ir solistai.

Komitetas savo siaurokose ribose darbavosi gerai, kol vėlesni karo atsitikimai tas ribas daugiau išplėtė, būtent kol atsirado nauja šelpiamųjų kategorija — pabėgėliai. Tada ir aukos ėmė žymiai daugiau plaukti. Pirmoji didelė karo pabėgėlių partija iš Lietuvos atvyko Rygon traukiniais po piet penktadienį š. m. balandžio 17 d. Atrodė jie neapsakomai nelaimingi. Bėgo, kol galėjo, nežinodami, kur atsidurs ir kur prisiglaus.

Ilgai gal būtų laukę stotyje, nežinodami nė kur galvą priglausti, kad ne Rygos Lietuvių Komitetas ir vietos lietuviai, kurie umai šoko pabėgėlių šelpimui, išgelbėjo. Balandžio 18 d. atvyko dar daugiau pabėgėlių, šį kartą jau ir važiuotų. Kaikuriuose Rygos vietose, o ypač aplink „Rygos Garso“ salę, pasidarė tikra mugė. Atsirado didis reikalas — paimti globon labai daug pabėgėlių iš tolimiausio Žemaičių pasienio: nuo Naumiesčio, Švėkšnos, Tauragės ir kitų vietų ir taip pat nuo Šiaulių, Joniškio ir k. Kiek vėliau atvyko dar iš Liepojos, Mintaujos ir kitų Latvijos vietų.

Gavus pakvietimą dalyvauti visų Rygos šelpimo Komitetų posėdyje pas Vidžemio gubernatorių š. m. balandžio 23 d., lietuviai padarė savo darbų apyskaitą, suskaitė pabėgėlius ir nusiuntė igaliojiniu kun. J. Tumą. Jau tada paaiškėjo, kad Lietuvių Komiteto jau globojama 1140 žmonių ir 300 turima dar apgyvendinti. Iš viso tat — 1440. Jiems buvo paskirta 18 vietų gyventi ir valgyti: Liet. švietimo dr. „Žvaigždės“ 6 mokyklų butai, „Pašalpos“ mokyklos butas, „Rygos Garso“ salė, Zitininkų butas, A. Šimoliūno namai, Kat. Labdarių prieglaudos butas, keli miesto trobesiai ir kitur. Arklių buvo priimta ir tvartus 200. Tokių jungtinių posėdžių pas gubernatorių buvo labai daug, ir ten visuomet dalyvavo ir Lietuvių Komiteto atstovas. „Rygos Garso“ redakcijoje buvo centras, iš kur buvo skirstomi pabėgėliai į vietas. Be to, nemaža pabėgėlių: mokinių, mokytojų ir kitokių laikė pas save kaip kurie vietos liet. inteligentai, labdariai ir kiti.

Rygos Liet. Komitetas davė pabėgėliams valgyti po 2 sykiu per dieną, skiriant žmogui po 15 kap. diena, padėjo surasti darbo, vietų, išrūpinti pasportus, paliudijimus, norintiems išvažiuoti — nemokamą kelią, davinėjo pinigų kelionei, dalijo drabužius, avalynę, baldinius, teikė gydytojo pagalbą ir t. t.

Š. m. gegužės 30 d. Lietuvių Komitetas dalyvavo trijų dienų rinklias voje Didž. Kunigaikštystės Tatjanos

Komiteto naudai, pristatęs tai dienai virš 150 rinkėjų iš šviesiosios lietuvių jaunomenės su skardinėmis miesto gatvėse, kelius rajonų prievaždas ir vakarą miesto Vermano sode parupinęs lietuvių „Kanklių“ draugijos chorą, kompoz. Kačanauskio vedamą.

Per visą laiką Rygos Lietuvių Komitetas sušalpė nemaža karan pašauktųjų šeimynų, išleidęs tam reikalui arti 3000 rublių ir priglaidęs virš 4000 pabėgėlių ir išdavęs tam tikslui ne mažiau kaip 10000 rublių. Pabėgėliai, galį dirbti darbą, ilgiai nepabūdavo: jie gaudavo toliau važiuoti arba gaudavo čia pat vietas; paskutiniu metu paimta nemaža net karo kasyklos. Komiteto globoje beliko veik vienos silpnasveikatos bei sergančios moters su mažais kūdikiais, viso labo dar virš 100.

Kiti vietos komitetai per savo prieglaudą praleido apie 6000 lietuvių pabėgėlių. Tad matoma, jog per Rygą perėjo apie 10000 lietuvių pabėgėlių, o tik dar nežinia, kiek pravažiavo pro šalį, kuriems nebuvo leista apsigyventi Rygoje. Prie to skaičiaus dar reiktų pridėti Latvijos pabėgėliai, kurių vėlesniais laikais begalės plaukė pro Rygą Rusijos gilumon ir kuriems nebuvo leidžiama apsigyventi bei apsigyventi Rygoje.

Lietuvių Komiteto lėšos susidarė visų pirma iš smulkių aukų, sunėstų daugiausia geros širdies tautiečių, iš vakaro, iš atiduoto Komitetui gyno dienos pelno iš liet. Stukio kinematografo, 1000 rub. iš Slavų Komiteto, iš jo surinktųjų per padarytą miesto gatvėse rinkliavą, 1000 rub. pašalpos iš Rygos miesto valdybos, 1000 rub., gautų nuo Pabaltijos gubernijų igaliojimo Kibarto, 500 rub. iš Rygos Lietuvių Pašalpos Draugijos, 500 rub. iš Latvių Ukininkų Ekonominės Draugijos, 500 rub. Ekon. Namų Statytojų draugijos, 300 rub. Vilniaus Centr. Komiteto ir kitų aukų, skaitant nuo 5 kap. iki 100 rub. Buvo aukota 25—50—rublinėmis ir šimtrublinėmis, kaip antai: kun. Kleb. Pr. Strakšas, grovis V. Zubovas davė po 200 rub. A. Bičiūnas—50 rub. ir t. t. Visų auko-

tojų ir nesuskaitysi. Visos aukos jau buvo skelbtos savo laiku „Rygos Garsė“. Birželio mėn. Rygos Lietuvių Komitetas kreipėsi D. K. Tatanos Komitetan, prašydamas pašalpos 5000 rublių. Prašymas buvo ištesėtas ir pinigai buvo atsiųsti gubernatoriaus vardu. Lietuvių Komitetui, teko iš jų 3100 rub. Viso labo Rygos Lietuvių Komitetas su vargu suėmė apie 13000 rublių. Gauta buvo kiek aukų ir drabužių.

Ar šiaip ar taip žiurint, Rygos Lietuvių Komitetas vilko milžinišką darbą. Nesvyruojant galima sakyti, kad daugiausia pasidarbavo Komiteto pirmininkas, lietuvių atstovas Miesto Dumoj K. Vizbaras (jis ir vyriausias Komiteto įsteigėjas), Komiteto sekretorius S. Virkutis, kasininkas T. Žilevičius ir kiti valdybos nariai, bet patį didįjį ir sunkųjį darbą vilko L. Komiteto pabėgėlių skyriaus prievažda kun. J. Tumas. Jis dirbo tikrai pabėgėlių reikalams atsidavęs. Jam teko vaikščioti pas gubernatorių ir landžioti po visas akių spiginamas vietas, visur prašant Komitetui aukų, o kiek dar vargo ir rūpestio su pačiais pabėgėliais. Apie š. m. liepos 20 d. karo aplinkybės iškėlė iš Rygos beveik visus kitus visuomenės darbininkus, tada kun. Tumas dirbo vienas už visus. Daug pasidarbavo J. Linartienė, Virkutienė, „Žvaigždės“ 6 mokyklų lietuvių mokytojos, lietuvių studentai, taip pat Linartas, Pr. Gedvila, J. Motiejūnas-Valevičius, V. Skardinskas, Mackevičius ir daug kitų.

Be minėtojo Komiteto, darbavosi ir kitos Rygos lietuvių draugijos ir organizacijos. Lietuvių Pašalpos Draugija, kuri turi apie 1000 narių, šelpė karan pašauktųjų savo narių šeimynas, išduodama kas mėnuo virš 150 rublių. Apie pavasarį „Žvaigždės“ mokyklų ir „Pašalpos“ mokyklos mokiniai, mokytojai ir mokinių tėvai, sudėję dovanų, pasiuntė Velykų šventės kareiviams veikiamojam armijon, nuo kurių buvo gauta daug padėkos laišku. Š. m. kovo 7 d. muzikos dainų draugija „Kanklės“ kėlė vakarą—koncertą Vilniaus Centr. Lie-

tuvių komiteto naudai. O kiek dar prisidėjo lietuvių visokiose gatvių rinkliavose ir t. t.

Periklis.

Korespondencijos.

Vilnius.

Spalių 1 d. „Lietuvių Balso“ Redakcijoje apsilankė pabėgėlis iš Vilniaus, kurs buvo ten tuo metu, kada rusų kariuomenė pasitraukė iš miesto ir paskiau įėjo į jį vokiečiai. Jis išbuvo su vokiečiais dvi savaites; paskui jam pavykė pabėgti. Šit ką jis mums papasakojo:

Paskutinėmis dienomis prieš vokiečiams ateisiant Vilniuje buvę ramu. Tiesa, buvę girdėti šaudantis, bet žmonės taip jau buvę su tuo apsipratę, kad jiems šaudymas visai nebedarydavęs įspūdžio. Žmonės ramiai sau vaikščiodavę gatvėmis, vakarais, kaip ir pirma, eidavę į kavines, į kinematografus, ir t. t. Kaikurie daiktai buvę labai pabrangę, o kaikurie visai atpigę, kitų visai nebebuvo galima gauti. Sakysim, degtukų dėžutė buvusi 30 kap., sviesto labai sunku buvę gauti, o gavus kur reikėdavę mokėti lig. 6 rb. už svarą; užtat mėsos svaras buvęs po 1—3 kap.; už arklį mokėdavę tik 2—5 rub.; gražus vežimukai, už kuriuos paprastu laiku reikėtų mokėti kokius 500 rb., buvę parduodami po 15—20 rb., ir tad nebūdavę pirkėjų. Vokiečiams atėjus, pigieji daiktai, kaip mėsa, arkliai ir tt., tuojau žymiai pabrangę, o brangieji daiktai, kaip degtukai, sviestas, bent kiek atpigę.

Rusai pasitraukę iš miesto iš penktadienio į šeštadienį tą naktį, vad. iš rugs. 4 į 5 d. išauštant. Pasitraukdami susprogdinę visus tiltus, geležinkelio stotį ir geležinkelio tiltą Aušros Vartų gatvėje. Nuėję jie pro stotį ir Aušros vartų gatvę. Rusams išėjus dar ilgai, lig 2 val. nakties, buvę girdėti trenksmai. Sakė, visur buvę griaujami tiltai. Vokiečiai įėjo į miestą įkandin, tuo tik rusams išėjus.

Pirma joje 200 kareivių, raitų, su trimtais, ypatingai papuoštų. Vedę juos 6 vokiečių aficeriai. Jie tiesiai nujoję prie miesto valdybos namų į miesto galvą Venslauskį. Kelio rodyti jiems nereikėjo; su Vilniaus miestu vokiečių kareiviai jau buvę susipažinę anksčiau: mat jiems išanksto buvęs rodomas kinematografe Vilniaus miestas, jo gatvės, namai, ir buvę visa aiškinama. Paskiau įėję į miestą vokiečių feldmaršalas Hindenburgas. Jo pasitikti prie Žaliojo tilto gavęs eiti miesto galva su miesto raktais ir miesto pasiutinybė. Kitą dieną vokiečiai tuoj emę taisyti Žvėryno ir Žaliojo tiltus. Pats miestas nieko nenukentėjęs. Ką laikraščiai rašę, kad Vilniuje tiek ir tiek namų sugriauta ir sudeginta, esą visai netiesa. Nukentėję bent kiek priemiesčiai, bet ne daug. Į miestą iš artilerijos nebuvo šaudoma.

Įėję į miestą, vokiečiai tuojau įvedę savo tvarką. Per tris dienas liepę atidaryti visas krautuves ir krautuvėles ir, kas buvo apgriauta, sutaisyti. Žydams tuojau buvę įsakytą, kad jų krautuvės šeštadieniais (subatomis) būtų atdaros lygiai kaip ir kitų.

Tris dienas buvus ir visa pataisius, vokiečiai emę ruošties pasitikti Vilių. Liepę išpuošti miestą gėlėmis ir kilimais. Įvažiuojant buvę liepta šaukti „hoch“. Ties miesto dūmos namais buvę pastatyti stalai, apkrauti likieriais ir degtine. Vilius įvažiavęs automobilu, kariuomeniškai apsidėjęs, ant galvos augštu šalmu, kurio viršūnėje kyšojęs sidabrinis erelis. Buvę liepta patikti miesto galvai ir tautų organizacijoms, kurioms vokiečiai buvę išdalinę tam tikrus ženklelius.

Tris dienas buvus, Viliui išvažiavus, vokiečiai, surinkę visus vyrus, nuo 15 lig 18 metų liepę stoti į miliciją, o nuo 18 lig 45 metų išvarę apkasų kasti. Buvęs išvarytas ir tas pats pabėgėlis, kurs mums visa tat papasakojo. Jis buvęs paimtas šimtininku. Varę toli į šventųjų pusę, kokias 80—90 varstų nuo Vilniaus. Jį, kaip vyresnįjį, vedę kareta. Važiavę kartu ir vienas vokiečių aficeris

E. de Amičis.

MOTINOS BEIESKANT.

Išlipęs iš laivo jis tuoj nuėjo miestan, rišuliu rankoj nešinas, ieškotų to argentiniečio, kuriam turėjo kelių eilučių įteikiamąjį laišką nuo savo globėjo iš Botos. Įeinant Rosarijūn jam rodėsi, kad jis eina jau pažįstaman miestan. Ten buvo tos pačios begalinės, stačios, su mažučiais baltais nameliais šonais, gatvės, kuriomis augščiausiai namų į visus kraštus sukosi dideli telegrafo ir telefono vielų ryšiai, atrodžiusių lyg didelis vortiniklis; tas pats žmonių, arklų, vežimų trukšmas. Galva jam sukosi; beveik rodėsi, kad antrą kartą eina Buenos Airesan ir kad antrą kartą reiks ieškoti dėdės. Vaikščiojo aplink beneto kiaurą valandą, sukinėdamas į visas puses ir manydamas, kad vis grįžta ton pačion gatvėn. Dažnai klausinėdamas surado savo naujojo globėjo namus. Trukterėjo varpelį. Prie vartų priėjo drūtas baltaplaukis, susiraukęs žmogus, kurs atrodė samdininkas ir nemandagiai paklausė, svetimai tardamas žodžius:

— Ko tu ieškai?

Berniukas pasakė šeimnininko vardą.

— Šeimnininkas, — atsakė bernas, — vakar išvažiavo Buenos Airesan su visa šeimyna.

Marka liko bė žado. Paskui sumikčiojo:

— Aš—nieko čia nepažįstu! esmi vienas! — ir padavė laišką.

Bernas paėmė, perskaitė ir šnairiai tarė:

— Aš nežinau, kas daryti. Atiduosiu šeimnininkui mėnesį vėliau, kai sugrįš.

— Bet aš, aš vienui vienas, turiu reikalą! — sušuko vaikas maldaujančio balsu.

— O, eik sau, — atrėžė tasai, — ar čia maža usnių iš tavo šalies Rosarijūn. Eik sau Italijon elgetauti!

Ir jam panosėje uždarė vartelius.

Berniukas liko ten lyg suakmenėjęs.

Paskui iš lėto pasiėmė savo rišulį ir išėjo su baime širdyje, su sumišusia galva, suspaustas iš karto tūkstančio neramių minčių. Kas daryti? Kur eiti? Nuo Rosarijūn iki Karduvai reikia kiaurą dieną važiuoti geležinkelnu. O jam beliko vos kelios lyros. Atėmus, kiek jam reikė išleisti tai dienai, veik nieko nebeliktų. Kame rasti pinigų užsimokėti už kelią? Jis galėtų dirbti. Bet kaip ir kur

ieškoti darbo? Ubagauti? Jokių būdų! Būti pavaritam, išjuoktam, pažemintam, kaip neseniai pirma, ne, niekadosi! Geriau numirti. Įsivaizdindamas tat ir matydamas ilgiausią kelią, kurs nyko toli lygumose be galo, jis antrą kartą nustojo vilties, metė ant takelio ryšėlį, sėdos ant jo, atsišlėdamas į sieną ir galvą parėmęs rankomis, be ašarų.

Žmonės praeidami kliudė jį kojomis, vežimai kėlė didelį trukšmą gatvėje, keletas berniukų sustojo jo pažiūrėti. Bet jis liko kiek laiko kaip buvęs.

Staiga krustelėjo, išgirdęs balsą itališkai, lombardų ištarme:

— Kas tau, vaikeli?

Išgirdęs tai pakėlė galvą, tuoj pašoko į kojas, ir nustebejęs sušuko:

— Tamsta čia?

Tai buvo senis lombardas sodietis, su kuriuo jis buvo susidragavęs kelionėje.

Sodietis nustebo nemažiau už jį. Bet vaikiukas nelaukė klausinėjamas ir greitai išpasakojo savo prietikius:

— Dabar aš be pinigų, štai kas; reikia dirbti; rask man tamsta darbo, kad galėčiau sumesti kelias lyras; aš galiu dirbti visa ką: nešioti prekes, šluoti gatves, imties įsakymus atlikti, taip pat dirbti laukuose; man išgyventi užteks juodos duonos; tik kad galėčiau greitai išvažiuoti, kad galėčiau rasti galop savo motiną; padaryk man tamsta šį malonumą, surask man darbo; del Dievo meilės, aš jau nebegaliu daugiau.

— Šimts pypkių, — tarė sodietis, dairydamsis aplink ir kasydamas pakaušį. — Tai koks atsitikimas!... Dirbti... greita pasakyt. Palauk truputiuką. Argi čia nebūtų galima surasti trisdešimt lyrų tarp tiek bendrataučių?

Berniukas žiūrėjo į jį, vilties žybtėrėjimu nusiraminęs.

— Eikš su manim, — tarė jam sodietis.

— Kur? — paklausė berniukas, imdamasis ryšelio.

— Eikš su manim.

Sodietis leidos eiti, Marka jį sekė. Ilgą varną ėjo kartu, netardamu nė žodžio. Senis sustojo prie viešbučio durų, kurio iškaba buvo žvaigždė, su parašu apačioj: „Italijos Žvaigždė“, ispanų kalba, ikišo vidun galvą ir kreipdamasis į vaikiną su džiaugsmu tarė:

— Ateinava patogiu metu.

— Jiedu inėjo didelian kambarin, kuriame buvo visokių stalų ir daugybė žmonių, kurie gėrė balsiai kalbėdamies. Senis lombardietis prisitartino prie pirmojo stalo ir iš budo, kaip jis pasisveikino su šešiais ten stovėjusiais pirkliais, buvo matyti, kad neseniai buvo su jais persiskyręs. Vėdai jų buvo paraudę. Garsiai kalbėdami ir juokdamies jie činšėjo stiklais.

— Draugai, — pratarė tuoj lombardietis, stovėdamas prie stalo ir rodydamas Marką, — štai vargšas berniukas, mūsų tautietis. Jis vienas atėjo iš Genovos Buenos Airesan motinos ieškotų. Buenos Airesan jam pasakė: „Čia nėra; išvažiuo Karduvon“. Eldija atvyko Rosarijūn, tris dienas ir tris naktis keliaudamas, su dviejų eilučių įteikiamu laiškeliu; rodo laišką, o jam rodo grimasą. Jis neturi nė čentezimo kryželio. Čia jis vienas, veik nusiminęs, o vaikas labai geros širdies. Pasirūpinkim truputį juo. Argi jis nesuras tiek, kad galėtų užsimokėti už bilietą važiuoti Karduvon motinos surastų? Argi mes pamesim jį čia, kaip šunytį?

— Amžindie! To niekadosi nebus! — visi kartu sušuko, droždami kumščiais per stalą. — Musų tautietis! — Eikš šia, maželyt. — Tam esam mes, išeiviai, čia! — Žiūrėk, koks gražus vaikinai. — Krapštykit, draugai, pinigus. — Bravo! Atėjo vienas! Tu turi drąsos! — Išgerk gurkšnėlį, tautietis. Mes tave nusišim pas tavo motiną; nesibijok! — Ir kas žandą jam glostė, kas tapnojo per petį, kas nuiminėjo rišulį. Atsistojo ir kiti išeiviai, sėdėję už kitų stalų, ir prisitartino. Vaiko apysaka apėjo aplink viešbutį. Iš gretimo kambario atėjo trys pirkliai argentiniečiai. Mažiau nei per dešimt minučių senis lombardietis, ištiesęs skrybėlę rankoj, surinko keturiasdešimt dvi lyri.

— Ar matei, — tarė jis tada, kreipdamasis į berniuką, — kaip tai greitai daroma Amerikoj?

— Gerkl! — šukterėjo jam kitas, paduodamas vyno stiklą: — Už tavo motinos sveikatą!

Visi pakėlė stiklus. Marka atkartoj:

— Už sveikatą mano... — Bet džiaugsmo verksmas suspaudė jam gerklę, ir jis, pastatęs stiklą ant stalo, puolė ant kaklo savo seniui.

*) Italijos vėliavoj ir ant pinigų dedamas kryžius. Panašiai vartojama Lietuvoj baronkos skylė.

Vertėjas.

Važiavę labai greitai. Kelionė trukusi dvi dienis. Važiuojant nakvoję sodžiuose. Nuvažiavus į paskirtą vietą, pradėję dirbti darbą. Buvę nemaža inžinierių moterų, kuriuos tvarkiusios apkasų darbus. Apkasai buvę kasami mašinomis, darbininkai tik mašinos išraustas žemes skleidę į pašalius. Tik vieną rytą pasigirdę netolimai šūviai. Pasirodę rusų žvalgai. Vokiečių aficeris sušukęs „lus“, ir visi vokiečiai tuojau išsiblaškę. Darbininkai, išėję į namų kiemą, kuriuose jie buvo sustoję, pamatę, kad rusų kareiviai beklaušinėja namų šeimininką, kame yra rusai. Šis, juos pamatęs, nurodęs rusams, kad tai jie esą vokiečiai. Bet greitai pavykę išsiaiškinti, ir rusai ne tik paleidę, bet dar ir pinigų davę kelionei. Eidami jie sustoję Šaukėnų sodžiuje. Benakvojant užėję vokiečių žvalgai.

Jau buvę juos suėmę, nežinint, kad šaukė vokiečių pasakytą obalsį „aokacen“. Vokiečiai atėmę gautuosius pinigus. Bet tuo tarpu vėl pasirodę rusų žvalgai ir vėl išvadavę iš nelaisvės. Pulkininkas trims davęs 25 rb. keliui ir paleidęs. Nuėję į Ašmenos stotį, o iš ten jau nuvažiavę į Minską ir toliau į Rusiją.

Pabėgėlis pasakojo, kad Vilniaus gyventojai, apskritai imant, labai bijo vokiečių. Jis parodė mums „Artistinio“ kinematografo iš šv. Jurgio pr. № 22 afišę, spaudintą jau vokiečiams esant Vilniuje. Afišę parašyta tik trimis kalbomis: pačiame viršuje vokiečių, žemiau lenkų ir apačioje — rusų. Lietuvių kalbos visai nėra. Bet afišę privatinės įstaigos ir iš jos dar negalima spręsti, kaip rašo vokiečiai savo oficialinius įsakymus. Buvę matyti, kaip vokiečiai vežę su savim bulbių kasamasias ir paskui jų čiapat degtinės varomasias mašinas. Pačiuose geruosiuose Vilniaus miesto namuose, kaip sakysim tuose, kur buvo teismo įstaigos, keliose vietose įtaisę „linksmybės“ namus savo kariuomenei.

L. N.

Poltavoje ir jos apylinkėse dabar pabėgėlių nebedaug. Kunigaikščio Urusovo ir Zubčaninovo įsakytu visi šiaurės vakarų fronto pabėgėliai išgabenti iš Poltavos gub. į Tambovo ir Penzos gubernijas. Poltavos gub. paskirta gyventi pietų vakarų fronto pabėgėliams. Iš čia neseniai išvežė daug pabėgėlių Stavropolės gubernijon. Sako, tarp jų buvę ir lietuvių nemaža. Dabar Poltavoje yra lietuvių dar 150 žmonių, jų tarpe — keliolika Suvalkų gub. mokytojų. Kaikurie mokytojai gavo vietas Visos Rusijos sąjungos įstaigose, kitiems buvo patarta krypties Lietuvių Centralinį Komitetą. Pabėgėliais rūpinasi daugiausia gubernijos žiemstva, paskui Tatjanos Komiteto vietos skyrius ir Žydų komitetas.

Geležinkelio stotyje įtaisyta maitinimo punktas ir medicinos pagalbai teikti. Pabėgėliams inteligentams įsteigta valgykla, kame jie už 25 kap. gauna visai gerų pietų. Žiemstva steigia Poltavoje pabėgėlių vaikams, pametusiems savo tėvus, prieglaudą. Kiekvienam vaikui laikyti skiriama aštuoni rubliai mėnesiui, be to, paskirta pinigų drabužiams ir reikalingiems prieglaudai daiktams nupirkti. Pabėgėlių biurą prižiūrėtojas Los-Raškovskis sakė, kad tautų organizacijoms, kurios norės pasiimti vaikus savo globon, žiemstva duosianti tiek pašalpos kiekvienam vaikui laikyti, kiek skiriama prieglaudoje. Prieglauda taisoma 150 vaikų. Šiomis dienomis jų atgabeno iš Maskvos. Jei jų tarpe atsiras nemaža lietuvių, reikės jiems įtaisyti savo prieglaudą ir mokyklą.

Pabėgėlių gabenimas čia sutvarkytas gerai.

Kiekvienam būriui išduoda bieličius ir griežtai veža paskirtoje vietoje. Pabėgėlių biure visuomet galima sužinoti, kur kurie pabėgėliai išvežti ir kame apgyvendinti. Biuro priežiūrėtojas, man paprašius, įsakė visus pabėgėlius lietuvius išvežti vienu kartu ir vienon vieton.

Sekmadienį rugsėjo 27 d. susirin-

kusiems prie katalikų bažnyčios pabėgėliams buvo padalinta „Lietuvių Balso“. Ten pat jiems buvo duodama patarimų, raminama. Visi prašo pasirūpinti, kad jų neskirstytų, bet visus vienon vieton vežtų.

P. M.

Ribinskas. Čia pabėgėlių 3.500; jų tarpe veik 600 lietuvių. Lietuvių skaičius kas dieną vis didėja: vieni ateina iš vakarų gubernijų, kiti grįžta iš Jaroslavlės gub. valsčių, kuriuosna buvo išsiųsti atskiromis šeimynomis. Tuose valsčiuose jie buvo išblaškyti tarp rusų ir atskirti nuo vienas kito per 30 varstų ir labai vargingai gyvenę.

Ribinske pabėgėlius šelpia miesto komitetas, žemiečių komitetas, lietuvių, latvių komitetas, moterų ratelis ir kitos mažesnės organizacijos. Esant tokiai daugybei šelpimo įstaigų pabėgėliai turėtų būti geriau aprūpinti. Visų-pima, butai prasti — žmonės juose trokšte trokšta, būtų sveikumu nesenai tepradėta rūpintis.

Dienai išduodama pabėgėliui ne 20 kap., kaip daroma kitur, bet tik 10 kap. arba to vietoje menki pietūs 10 kap. vertės. Važiuoja pro šalį pietų negauna, tik arbatos ir ragaišio. Serganties ir norintiems likti nėra barakų, kur galėtų sustoti ligi pagis arba būtų suras.

K. R.

Zinios.

[vairios.

Vitebskas. Rugsėjo 28 d. iš čia išvežė pirmą pabėgėlių būrį — 680 žm., jų tarpe — 180 lietuvių. Visą būrį nuvežė Jaroslavlį. Jį lydi Tatjanos Komiteto atstovas, Latvių draugijos atstovas ir lietuvių felčerė Pransulytė.

Lietuvių vaikų prieglauda jau įsteigta. Kolkas tėra aštuoni vaikai našlaičiai.

F. V.

Pinigų vietoje markės. Stingant smulkiųjų pinigų (bilono), finansų ministerija išleido markių. Tos markės paprastos pašto jubiliejinės markės, tiksliai gal kiek storesnės ir kietesnės ir su parašu antroje pusėje: „Eina lygiai su mainomaisiais sidabro pinigais“.

Lenkų gimnazija. Centralinis lenkų visuomenės komitetas atidarė Maskvoje gimnaziją 240 mokinių. Komitetas šiam reikalui gavo iš valstybės izdo 350000 rub.

Tautų taikos kongresas Amerikoje, kaip praneša iš San-Francisko, priėmęs rezoliuciją, kuria Dovydas Starr-Jordanas esąs įgaliojamas nelaukiant prašyti prezidento Vilsono, kad sušauktų neutralinių valstybių konferenciją pasikalbėti, kaip sutaukius kariaujančios valstybės.

Minėtajam kongresui Japonijos ministerių pirmininkas Okuma pasiuntęs raštą, kuriame šiaip kalbą: „Visuotinės taikos įvykdinimas, kol neišnyks militarizmas, yra fantazija. Viltis susitaikyti neįvykdoma tol, kol bus atskirų tautų ir atskirų žmonių, kurie įsitikinę už kitus galingesni esą ir kurie vartoja fizinę pajėgą savo galingumui parodyti“.

Volžinas, vidaus dalykų ministerijos bendrųjų reikalų departamento direktorius, paskirtas Sinodo ober-prokuratorium.

Simbirske pabėgėlių lietuvių yra apie 10000. Daugelio padėjimas vargingas, ypač kad niekur būtų negalima rasti, nė apskričių miestuose.

A.

Karas.

Rytų fronte. Dvinsko apylinkėse ties Dubeliškių kaimu vokiečiams pavyko paimti rusų apkasų dalis. Artilerijos ugnis privertė vokiečius išėiti iš Toržoko. Naudodamiesi pakilusių tirštu ruku, rusai be šūvio užpuolė vokiečius Demento ežero pietuose ir paėmė tris apkasų linijas, kulkosvydžių ir belaisvių. Iš aeroplanų buvo išmesta ant vokiečių tarp Medumo ir Drukšės ežerų apie 50 bombų. Į pietus nuo Obuolių ežero rusų kariuomenė perėjo Prorvos upę ir užėmė Rudžių, Golovačių ir Govrancų kaimus ir Bagino ežero šiaurės galo sąsiaurį.

Ties Pinsku vokiečiai buvo išmūšti durtuvais iš Komorų kaimo; ten jie neteko daugelio kareivių. Stirės kairiajame krante priešininkas buvo išvartas iš Aleksandrijos ir Rudka-Belska-Volskos, kame paliko du kulkosvydžius, 200 kareivių ir 5 aficerius.

Didelio pasisekimo rusai turėjo Galicijoje. Čia jie prasiveržė pro vielių tvoras, paėmė apkasų dvi eili ir šturmu — tvirtumą (į rytus nuo Gaivoronkos kaimo). Čia buvo paimta 252 kareivių, armota ir trys kulkosvydžiai. Priešininkas mėgino vėl atsiimti išslydusią iš jo rankų tvirtumą, bet veltui. Tos pat Gaivoronkos apylinkėse rusų kariuomenė vėl šoko ir pramušė priešininko frontą ant Makovo kalno. Austrai be tvarkos pradėjo traukties kiton Stripos upės pusėn.

Rusų kariuomenė, juos vydamosi, paėmė Gaivoronką. Tą pat dieną ji persikėlusi per Stripą, išmušė ir paėmė nelaisvėn daug austrų ir vokiečių. Iš viso tą dieną paimta 60 aficerių, daugiau, kaip 2000 kareivių ir 10 kulkosvydžių. Kitą dieną mūšikai irgi turėjo didelių pasisekimų, būtent, paėmė Vasniučeko kaimą Trembovlės vakaruose ir kelias kitas vietas. Tą dieną ypač pasižymėjo raitininkai. Jie nematomai išėjo iš Gaivoronkos ir, umai išsitiesę frontą, puolė priešininko linkui. Tuo būdu jie paėmė tris austrų-vokiečių linijas ir privertė juos bėgti.

Vakarų fronte vokiečiai didelėmis pajėgomis užpuolė prancūzus Sušės šiaurės rytuose, priešais mišką, vadinamą „Bois en hache“, taip pat į rytus nuo kelio iš Sušės į Angrą ir pozicijas arti „Penkių kelių“ ant Vimes viršūnės. Jie, paleidę smarkią artilerijos ugnį, kelius kartus šoko ant prancūzų, bet neką telaimėjo — paėmė kelius apkasus Živanši miške.

Kitose vakarų fronto dalyse tiksliai perkūniški artilerijos mūšiai.

Serbų fronte. Prasidėję čia prieš kelias dienas mūšiai vis eina didyn. Matyti, austrai su vokiečiais būtinai nori padaryti čia galą, galutinai sumušti serbus, bet šie gina kiekvieną savo žemės plotelį, veik neduodami priešininkui eiti priešakinį darydami jam daug nuostolių. — Dunojaus fronte mūšiai ties Gradište ir Smederevu. Ties Lipos kaimu (arti Smederovo) buvo didelių kovų. Priešininkui pagaliaus pasisekė paimti kaimas, bet tasai laimėjimas brangiai atsiėjo. Nė vienas mušyje jis nebuvo turėjęs tiek nuostolių, kaip šiame: kovo laukas buvo klote nuklotas jo lavonais. — Rugsėjo 29 d. 2 val. d. austrai pradėjo nežmoniškai šaudyti serbų pozicijas Zabrežėje. Jie išleido troškinamųjų gazų visą debesį, bet serbai nenusigando: kareiviai tuojau užsimovė tam tikras kaukes ir vienas būrys pro gazų debesį šoko ant priešininkų. Netikėtai užpuolė, austrai pasitraukė ir kai kurie net vėl grįžo kiton Savos upės pusėn. Apie 5 val. priešininkas, paleidęs savo artilerijos ugnį, vėl užpuolė serbus, mėtydamas rankines bombas ir leidamas troškinamąją gazą, bet šie ne tik juos atmušė, bet ir vijosi veik lig pat jų apkasų.

Bulgarija, kad ir neapskelbė dar Serbijai karo, bet karas, galima sakyti, jau prasidėjo. Bulgarių kariuomenės dvi divizijos užpuolė serbus ties

Kniaževacu, paskui ties Vlasina. Abu užpuolimu buvo atmušti.

Pabėgėlių būrio kelionė iš Dvinsko į Jekaterinoslavą.

Lietuvių Draugijos nukentėjusiems del karo šelpiti Keliaujamasai Būrys, atvykęs Dvinskan, rado apie 800 pabėgėlių lietuvių — nuo Šiaulių, Kuršėnų, Kurtavėnų, Radviliškio, Kelmės ir kitų Kauno gub. vietų. Buvo žmonių ir iš Suvalkų žemės. Be lietuvių, pabėgėlių tarpe buvo kelios rusų sentikių, Lietuvos kolonistų, šeimynos. Vėliau pabėgėlių skaičius perėjo per 1.000 žm.

Bet neilgai buvo lemta Keliaujamajam Būriui darbuotis Dvinske. Vos spėjo sutvarkyti šelpimo ir gydymo reikalą, kaip turėjo drauge su pabėgėliais del karo aplinkybių nešinties gilyn Rusijon.

Fronto linijai Dvinsko linkui besiaartinant, miesto valdyba sumanė greitai laiku iškelti pabėgėlius. Šiuo reikalu ne tik nebuvo tariamasi su Kel. Būriu, bet dargi apie tai jam nebuvo pranešta. Liepos 26 d. atėjęs į pabėgėlius sargybinis liepė visiems rengties kelionėn. Liepos 28-tą buvo atsiųsti vežimai pabėgėlių mantai stotin išvežti. Kas nenorėjo, nebuvo administracijos verčiamas važiuoti, tad vargšų nemaža dalis liko kuriam laikui, kas laukdami vyrų iš apkasų darbo pareinant, kas užmokesnio, kas vildamiesi netrukus vėl galėsia sugrįžti savo gyvenimuosna, kiti bijodami svetimo krašto, kame nėsą nei bažnyčių, nei kunigų, nei kapinių. Bet, turi būti, baimė antrą kartą patekti karo ugnin ir iš naujo patirti visų jos baisenybių, padarė noro bėgti toliau nuo pavojaus.

Liepos 28 d. naktį (susėdę vagonan po 20—30 žm.) išvažiavo iš Dvinsko 483 žmonių būrys. Važiuojančių tarpe daugiausia buvo moters ir vaikų. Vyrų, galinčių dirbti, apskritai imant, tebuvo 10%—12%. Drauge su pabėgėliais išvažiavo jų palydovas Juozas Liudžius, Kel. Būrio narys.

Išvažiuojant niekas nežinojo, kur tie pabėgėliai važiuoja, kame jų kelionės galas, nežinojo net Dvinsko miesto valdyba nei Vitebsko gubernatorius, tiksliai buvo mušta Vitebskan telegrama, kad ten pagamintų viralo. Pabėgėliams Polocke buvo padalinta ragaišio po gabalą. Vitebske gavo šilto, skanaus viralo. Čia buvo vietos administracijos rašoma, kur kuris pabėgėlis nori važiuoti. Buvo paklausta, ar negalima pabėgėliams važiuoti Maskvon, kadangi ten yra lietuvių organizacija. Surašinėtojas atsakė — Maskvon esą uždrausta įsiųsti, ji esanti pilna žmonių. Žmonės sako, girdėję Jekaterinoslave esant lietuvių ir galint darbo gauti, tad ar negalima būtų ten važiuoti, bet surašinėtojas atsakė, jog visur esą lygiai ir jog važiuosią ten, kur norės daugumas. Prieikiniai vagonai paklausti išreiškė noro Jekaterinoslavan, tad ir buvo nuspręsta ten traukti.

Išvažiuojant iš Vitebsko, buvo užsakyta Smolenske šilto viralo. Smolenskan atvažiuavome liepos 31 d. vėlai vakare, todėl tą dieną reikėjo likti be šilto valgio. Ant rytojaus buvo užsakyta kareivių maitinamajame punkte pietūs, buvo gauta po du svaru duonos, mėsos, košės ir sriubos po gerą dubę. Vaikams gi buvo išdalinta pieno du kubiru. Pakviestas gydytojas, drauge su gailėst. seserimi, apžiūrėjo pabėgėlius ir davė vaisto. Vietinė Visos Rusijos Miestų Sąjungos organizacija stebėjosi ir gyrė, kad pabėgėliai lietuviai tvarkingai esą vežami ir gerai apžiūrimi.

Mūsų veikėjui J. Moiguii padedant, buvo daroma pastangų darbininkų dalį palikti Smolenske ir surasti darbo, kad tuo būdu jie būtų arčiau savo krašto, bet žmonės nesutiko dirbti pasinlytomis sąlygomis.

Smolenske pabėgėliai buvo tvarkomi naujai. Atėjęs pristavas savo noru paskyrė du vagonu Sičevkos mie-

stelin (Smolensko gub.). Jam buvo pasakyta, jog nepatogu skaldyti būrys, o jei skaldoma, tai bent į didesnes dalis. Bet pristavas neklausė ir, sutaisęs kelionės maršrutą, davė gubernatoriui patvirtinti. Atskirtuoju du vagonu, kaip vėliau sužinojau, patekusių Maskvon. Visi kiti išvažiavo Briansko linkui rugpiučio 2 d. Prie lietuvių Smolenske dar prisidėjo keli rusų sentikių vagonai iš Lietuvos ir pusė vagono žydų.

Roslavyje vietos organizacijos padalino pabėgėliams po bandelę ir po 4 plyteles cukraus. Buvo pakviestas felčeris apžiūrėti sergančių.

Sergančio

šeimyna liko vietos žiemstvos globai. Jai buvo palikta du rublių pinigų.

Brianskan atvažiavome vėlai ir todėl tą dieną negavome šilto viralo, nors jis buvo užsakytas išanksto. Buvo nupirktas ir išdalintas vaikams du gorčiu pieno. Čia mirė vienos moteriškos vaikiukas. Tai jau antras mirimo atsitikimas. Pirmas—irgi vaikas mirė—buvo Vitebske.

Rugpiučio 3 d., negavę pietų, išvažiavome iš Briansko Šiaurės Doneco geležkelio.

Ligovė buvo pašauktas felčeris. Sergą vaikai buvo atskirti ir sutalpinti viename vagone. Buvo nupirktas pabėgėliams duonos ir cukraus. Nieko valgyti neturintiems, važiuojantiems be skatiko, buvo duota po dvi grivini.

Betemstant privažiavome nedidelę stotį — Kamaričius. Susirinkę stotyje žmonės, sužinoję važiuojant pabėgėlius ir jau antra diena be šilto valgio, tuoj padarė mezliavą ir surinko 15 r. 56 k. Be to, šale esančio miestelio prekybai atvežė šešias silkų šules (bačkas). Silkų užkandę, pabėgėliai pasidarė linksmesni.

Rugpiučio 5 d. 10 val. ryto atvažiavome Jekaterinoslavan. Čia tuoj pabėgėlius surašė stoties žandaras, paskui vietos paicija ir pagaliau būrio palydovas. Pasirodė, jog Jekaterinoslavan teatvažiavo 342 žm.

Pabaigus rašyti, maitinimo punkte buvo paruošti pietūs. Pabėgėlių daktai buvo suvežti buvusios parodos daržan ir pabėgėliai apgyvendinti parodos paviljonuose.

Jekaterinoslavo stotyje pabėgėlių tvarkymo darbas darė įspūdžio užsuktos ir jau senai dirbančios mašinos, kuri kas dieną per savo rankas leidžia ne vieną žmonių būrį. Čia pasirodė nebereikalingas Keliaujamojo Būrio atstovas: nebėbuvo jam darbo.

Jekaterinoslave yra keli gana pasiturintys inteligentai lietuviai. Bet draugijos ar šiaip jau kokios lietuvių organizacijos visai nėra. Lietuvių pabėgėlių reikalais rūpinasi bendra visiems pabėgėliams šelpi rusų organizacija. Nuo pastarosios atsiskyrė daržan ir pabėgėliai apgyvendinti parodos paviljonuose.

Teko nueiti pabėgėlių gyvenamąjį vieton. Gyvenimo sąlygos panašios į Dvinsko. Yra Jekaterinoslave ir darbo biuras. Jame dirba lenkai ir, suprantama, saviškius visur pirmus stato. Žmonės skundėsi ir sakė, Dvinske geriau buvę.

Dviem dienom praėjus, didelė pabėgėlių dalis gavo darbo: kas pabrėkė, kas prie žemės, kas patarnauti. Kiti buvo pasamdyti net Kerčėn. Moters su vaikais, kurių vyrai pašaukti karan, paimtos tam tikron prieglaudon. Tokiu būdu trumpu laiku buvo aprūpinta maždaug du trečdaliu mūsų pabėgėlių. Liko tikrai negalį darbu dirbti. Man pranešė, kad jie netrukus busią išvežti į mažus miestelius į tam tikrus bendrabučius ir ten laikomi.

J. L.

Visų Lietuvių Komiteto įgaliotinių Biuras prašo pranešti savo adresus.

Redaktorius-Leidėjas Martynas YČAS.

GININĖS IEŠKO:

1. Abromaitienės Aleksandros, 60 m. Kauno gub. Baisogalos valsč. Andriūnų sodž.
2. Aukštikalnytės Emilijos, 22 m., Kauno gub. Zarasų apskr. Papilio parap.
3. Aukštikalnio Jono, 18 m., Kauno gub. Zarasų apskr. Papilio parap.
4. Blotnienės Zofijos, 50 m., Kauno gub. Baisogalos valsčiaus, Grikių sodž.
5. Bukontaitės Leonoros, Kauno gub. Telšių apskr. Varnių miest.
6. Čapų Petro ir Povilo, 11 ir 9 m., Kauno gub. Linkuvos valsčiaus.
7. Čičinaitės Elzbietos, 16 m., Kauno gub. Ukmergės apskr. Vyžonų vals. Sudeikių par. Nuodegulių sodž.
8. Dvaranauskienės Marijonos, Kauno gub. ir apskr., Cekiškio parap., Mileikių sodž.
9. Gabrielaicio Jono, 28 m., Kauno gub., Šiaulių apskr. Leporių sodž.
10. Giedrikaitės Elenos, Kauno gub. Panevėžio apskr., Molainių sodž.
11. Girmienės (Čičinaitės) Veronikos 80 m., Kauno gub. Ukmergės apskr. Vyžonų valsč.
12. Jonėno Jono, 23 m., ir Jonėnienės Kazimiros, Kauno gub. Panevėžio apskr., Biržų valsč., Nem.—Radviliškio miest.
13. Ilmanavičių — Jono, 10 m., Aleksandro, 15 m., ir Viktorijos, 50 m., Kauno gub., Krakių valsč.
14. Katiliaus Juozo, 45 m., Suvalkų gub. Marijampolės apskr., Šunskų valsč., Katiliškių sodž.
15. Kižių — Antano, Antaninos, Igno, Magdalenos, Stasio, Onos ir Kazio.
16. Kuzminskio Kazio, Kauno gub. Šiaulių apskr. ir valsč.
17. Ločerio Petro, 23 m., ir KaK, tės, 17 m., Kauno gub. Panevėžio apskr., Biržų valsč., Nem.—Radviliškio miest.
18. Linkevičių-Aleksandro, 45 m., ir Elzbietos, 44 m., Kauno gub. Panevėžio apskr., Pajuodžių sodž.
19. Lukėnų—Jono, 50 m., Marijonos, 80 m., ir Marijos, 22 m., Kauno gub., Panevėžio apskr. Geidžanevičių gm.
20. Matikauskių—Vincento, 58 m., ir Viktorijos, 50 m., Suvalkų gub., Kalvarijos apskr., Simno valsč.
21. Mickų Onos, Kauno gub., Šiaulių apskr. ir valsč.
22. Misevičių—Eugenijaus, Eufrozinos, Narcizo ir Eugenijos, Suvalkų gub., Kalvarijos apskr., Simno valsč.
23. Miškinio Augustino, Kauno gub. Alotų valsč.
24. Montvydo Antano, 29 m., Kauno gub., Šiaulių apskr., Viekšnių valsč. Užulėknės sodž.
25. Morkunaitės Onos, 20 m., Suvalkų gub., Marijampolės apskr., Aleksoto m.
26. Nikštaus Jono, Kauno gub. Zarasų apskr., Obelių valsč.
27. Nistelių — Jono ir Emilijos, Kauno gub., Linkuvos valsčiaus.
28. Alšauskio Juozo, Suvalkų gub. Marijampolės apskr. Paežerių sodž.
29. Pacūnienės Anastazijos, 40 m., Kauno gub., Ukmergės apskr. Joninčių sodž.
30. Pauvų—Kazio ir Zofijos, Kauno gub., Raseinių apskr. Šidlavos valsč. Reksčių sodž.
31. Petrušaitės Paulinos, 27 m., Kauno gub., Krakių miest.
32. Ramanauskaičių — Agnėsės, Elenos ir Emilijos, Kauno gub., Ukmergės apskr., Kavarsko parap., Budrių sodž.
33. Rubavičiaus Zenono, Kauno gub., Telšių apskr., Varnių miest.
34. Sabo Juozo, Suvalkų gub., Seinų apskr., Seirijų valsč.
35. Strazdaičių—Onos ir Rozalijos, Kauno gub., Ukmergės apskr., Raguvos val., Vadoklių m.
36. Sugintienės Kunegundos, Kauno gub., Laukuvos valsč.
37. Šapalytės Uršulės, 18 m., Kauno gub., Ukmergės apskr., Kurklių val., Joninčių sodž.
38. Tamulienienės Elzbietos, 45 m., Kauno gub., Panevėžio apskr., Biržų valsč., Jasiškių sodž.

39. Ugenskio Prano, Kauno gub., ir apskr., Cekiškio parap., Mileikių sodž.
40. Vaitmanų — Viliaus ir Onos.
41. Vaicekauskaitės Aleksandros, Suvalkų gub., Seinų apskr., Seirijų valsč.
42. Valatkos Albino.
43. Vanagienės Viktorijos, Kauno gub. Ukmergės apskr., Subačiaus val., Radžiūnų sodž.
44. Virkučio Antano, 30 m., Kauno gub., Šiaulių apskr., Viekšnių val., Užulėknės sodž.
45. Voroneckio Antano, Suvalkų gub., Marijampolės ap., Veiverių val., Girininkų sodž.
46. Žemaičio Tomo, Kauno gub., Telšių apskr., Mosėdės miest.
47. Žindžiaus Augustino, Kauno gub. ir apskr., Veliuonos val., Burbiškių s.
48. Žuklių—Onos, 50 m., Antano, 28 m., ir Boleslovo, 14 m., Kauno gub., Zarasų apskr., Obelių valsč., Gegučių sodž.
49. Grigaliūnas Mykolas ieško savo šeimos.
50. Marija Miliauskienė (Москва, Палиха ул., д. Гуровых) ieško Miliauskaitės Magdalenos, 22-jų metų, Suvalkų gub. Kalvarijos apskr., Padovinių gm.
51. Jonas Šalkauskis (Москва, Уса-чевская ул., д. 19, кв. III) ieško Mickevičaitės-Satkauskienės Marijos, 31 metų, jos dukterų — 5 metų ir 2-jų mėn. ir sunaus — 4 m. Suvalkų gub. Kalvarijos apskr., Balkunų gm.
52. Juozas Žvingila (Москва Уса-чевская ул., д. 9) ieško Zvingilų Juozo, 11-kos metų, ir Magdalenos, 6 met., Suvalkų gub. Marijampolės apskr., Šumskų gm. Ozelytės Petronėlės, 20 m., Suv. gub., Marijamp. apskr., Kvietiško gm.
53. Čimbaras (Москва, Б. Грузин-ская д. 4) ieško Čimbarienės Veronikos, 26 m. iš miesto Rygos. Andrius Kalinskis (Maskva, Lietuv. pabėg. bendrab.) ieško Zigmantaitės Marijos, 20 m. Suv. gub., Marijamp. apskr. Mikališkių gm., Pavasakių sodž.
54. Jono Krukonis — „Saulės“ kursų mokinio, iš Agarių sodž., Suvalkų gub., kuris pastaraisiais laikais atsiskyrė nuo savo šeimos Vilniuje.
55. Petronėlės Tiškevičienės ir jos dukterų Kotrynos ir Petronėlės iš Betygos valsč., Kauno gub.
56. Jonas Svita ieško savo pačios Elenos Svitenės iš Bivainių sodžiaus, Jonišio valsčiaus, Šiaulių apskr., Kauno gubernijos su vaikais: sūnus Kazimieras ir dvi dukteris — Elena ir Pranciška. Prašoma pranešti Centraliniam Lietuvių Biurui arba šiuo adresu: Moskva, Varšavskij Svodnyj № 3, Gospital Jonui Svitai.
57. Kastancija Pečiūra ieško tėvo ir brolio Kastantino ir Napalijono Balašičių, Kauno gub., Ukmergės apskr., Salų parapijos, Urlių sodžiaus. Pranešti Centraliniam Lietuvių Biurui.
58. Jono ir Lilijos Martiševskių iš Riešgalių sodž., Kidulių valsč., Naumiesčio apskr., Suvalkų gub.
59. Adomo Akelaičio iš Paežerių sodž., Kalvarijos apskr. Suv. gub.; su juo yra 15 metų mergaitė Abraiciūtė iš Igliaukos Suv. gub.
60. Tėvo Petro, motinos Veronikos seserų Elzbietos ir Apolonijos ir brolio Aleksandro Prosevičių.
61. Tėvo Jeronimo, motinos Onos ir Veronikos Aleknavičių.

62. Veronikos, Vincento dukters, Rusteikaitės iš Kauno gubernijos, Panevėžio apskr., Razalimo val., Aleksionų sod.
63. Teklės, 23 m., Stanislovo, 18 m., Jachimavičių iš Vilniaus gub., Trakų apskr., Jezno miest.
64. Silvestro ir Uršulės Germanavičių iš Viln. gub. Trakų apskr., Jezno valsč.
65. Juozas Striūna ir Juozas Šantarys ieško savo draugų.
66. Petras Morkūnas ieško savo pačios Onos Morkūnienės su maža 1½ metų dukterim, Kauno gub. Panevėžio apskr., Maldacionių valsč., Stačiūnų sod.
67. Petro ir Grasilijos Kairių iš Kauno g. Panevėžio apskr., Papilio parap., Kadarų sod.
68. Kazimiero ir Onos Januševičių, Kauno gub., Panevėžio apskr., Biržų val., iš Kaunių dvaro.
69. Jono ir Antano Kairių, Kauno gub., Panev. apskr., iš Biržų.
70. Povilo Zakrio, Kauno gub., Panev., apskr., Biržų val., iš Ratkunų dvaro.
71. Teresės Kavaliauskienės, 40 m., Teodoros Kavaliauskaitės, 17 m., ir Kazimiero Motuzevičiaus, 30 m., visi iš Rygos.
72. Uršulės Laužadienės, 23 m., ir Veronikos Laužadaitės, 28 m., iš Rygos.
73. Vincento Šimėno, Kauno gub., Zarasų apskr. Kiemiškių sod.

Visų, kas tik žino šių žmonių adresą, prašome pranešti Centraliniam Lietuvių Biurui.

Buvusi liaudies mokytoja, tarnavusi bankoje, pabėgėlė lietuvaite, mokanti sveitim. kalbas, ieško darbo, galimo dirbti namie. Kreipties: Vas. Ostr. 4 lin. 45, b. 12; tel. 403—19; nuo 1—5 val. dieną.

Martynas Yčas ir Stasys Šilingas prašo A. Varno pranešti savo adresą.

Liaudies mokytojai, atsiliepkite!

Jaučiama, kad liaudies mokytojams bus daug darbo. Kas nori gauti MOKYTOJO vietą, rašykite: į Centralinį Lietuvių Biurą: Петроградъ, Басковъ переулокъ д. № 29, кв. 10.

Reikia raidžių rinkėjų, poperio klojėjų (nakladčiki), knygų rišėjų.

Priimami ir Prūsų lietuviai, neišskiriant ir karo belaisvių. Kreipties reikia į prof. E. Volterį: Petrograd. Vas. O. 7 lin. 2, kv. 20, arba į Lietuvių Balso Redakciją.

Marijona Pliauškaitė ieško savo tėvų Pranciškaus ir Marcijonos Pliaušų

iš Naujųjų Švenčionių. Kas žino, prašom pranešti Lietuvių Centraliniam Biurui.

Siuvėjas

S. Martinėnas ima visokių vyriškų drabužių užsakymus. Adr.: Petrapilis, Suvarovskij pr. 55, b. 15.

Prekybos bei Pramonės Draugijos „Brolių Vailokaičių ir B-vės“ įgaliotinis

praneša, kad ji kuriam laikui ir dalinai išsikėlė Maskvon. Draugija iminėja idėlius, mokėdama paprastus nuosimčius (4% — pasidedantiems kiekvienam pareikalavimui ir 5% — nemažiau kaip metams), davinėja pasidėjusiems reikalingų gyventi pinigų arba grąžina paskolą. Draugija ima saugoti procentinius popierius, vekselius ir kitas brangenybes, taip pat tarpininkauja perkant bei parduodant % popierius. Draugija aprūpina padėjus pas ją laktus: apdraudžia nuo tiražo, tikrina, koki NėNė išėjo tiražan ir tt. Norinčių pasiimti pinigų Draugija prašo pranešti kvitanciją Nė. Visais reikalais prašoma kreipties kun. E. Paukštos buto adresu:

МОСКВА, Милютинский п., домъ римско-католической церкви, кв. 4, Т-ву „Бр. Вайлокайтисъ и Ко.“.

